

Editorial. La constitució del Consell Nacional d'Arxius, pàg. 1 / Qüestions de treball. Una edició científica per a la recerca i la difusió de la història: *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa, 1228-1652*, pàg. 3 / Noticiari. pàg 6 / Rerefons. Augment exponencial d'usuaris i manteniment de la qualitat del servei. Arxiu Nacional de Catalunya, pàg. 20 / L'exposició de fotografia "La mirada d'un metge andorrà. Testimoni d'una època (1890-1920). Fotografies de Joaquim de Riba Camarlot". pàg. 22 / Memòries d'un arxivador de secà, pàg. 23 / Bibliografia, pàg. 24

Estiu 2006

ARXIUS 47

Editorial

La constitució del Consell Nacional d'Arxius

El 17 de juliol es va constituir el Consell Nacional d'Arxius, òrgan consultiu en matèria d'arxius del Departament de Cultura, així com la comissió permanent que pre-

pararà els assumptes que haurà de tractar el Ple i farà un seguiment dels acords presos. Amb la constitució de l'esmentat Consell s'ha assolit una de les principals fites de la

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Llei d'arxius i documents aprovada l'any 2001.

Tal i com preveu el *Decret 52/2006, de 28 de març, sobre la composició i funcionament del Consell Nacional d'Arxius*, aquest està format per una presidència, una vicepresidència i una vicepresidència 2a, 24 vocalies i una secretaria. Per tal que esdevingui un veritable instrument de participació de tots els sectors implicats en la gestió, preservació i difusió del patrimoni documental català, dels actuals vint i set membres que el componen, deu són arxivers que pertanyen a diferents àmbits i institucions arxivístiques del nostre país i la resta representants dels diferents sectors de la nostra societat. Aquesta pluralitat dels components pretén reflectir la riquesa i complexitat de l'arxivística actual així com el caràcter transversal de la funció de l'arxiver el qual, per una banda, és un agent imprescindible a l'hora de dissenyar un sistema de gestió documental en un entorn cada vegada més tecnificat, on és necessari actuar des del moment en què es generen els documents a les oficines fins la seva arribada als arxius, i per l'altra, té un paper essencial en la configuració dels instruments necessaris per a garantir la correcta conservació que permeti un ús eficient de la informació i la seva recuperació immediata per tal que els arxius esdevinguin els centres cabdals de conservació i divulgació de la nostra memòria històrica.

La seva composició, segons cada institució o entitat representada, és la següent:

- President: Hble. senyor Ferran Mascarell i Canalda, conseller de Cultura.
- Vicepresident: Sr. Josep M. Carreté Nadal, director general del Patrimoni Cultural.
- Vicepresident 2n: Sr. Ramon Alberch i Fugueras, subdirector general d'Arxius.

Vocals

a) Amb caràcter nat:

- Sr. Josep M. Sans i Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

b) Per nomenament del conseller de Cultura, a proposta de les entitats que s'hi esmenten:

- Sr. Joan Antoni Jiménez Castillo, com a representant de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

- Mn. Josep Martí Bonet, com a representant de la Conferència Episcopal Tarraconense.

- Sra. Eva Serra i Puig, com a representant de l'Institut d'Estudis Catalans.

- Sr. Lluís Jou i Mirabent, com a representant del Col·legi de Notaris de Catalunya.

- Sr. José Luis Martínez-Alonso Camps, com a representant del Consell de Col·legis de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració local de Catalunya.

- Sr. Jaume Dantí i Riu, com a representant de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques.

- Sra. Natàlia Molero Lloret, com a representant de la Federació de Municipis de Catalunya.

- Sr. Roberto Fernández Díaz, com a professor d'història, a proposta del Consell Interuniversitari de Catalunya.

- Sr. Tomàs Montagut Estragués, com a professor de dret, a proposta del Consell Interuniversitari de Catalunya.

- Sra. Marta Continente i Gonzalo, secretària de Telecomunicacions i Societat de la Informació, com a representant de la Secretaria esmentada.

- Sra. Esther Mitjans i Perelló, directora de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, com a representant de la institució esmentada.

- Sr. Jordi Masias Muntada, director de l'Agència Catalana de Certificació, com a representant de l'organisme esmentat.

- Sr. Ignacio Alamillo i Domingo, com a representant de Localret.

c) Per nomenament del conseller de Cultura, a proposta del director general del Patrimoni Cultural:

- Sr. Xavier Tarraubella i Mirabet, com a arxiver d'un arxiu municipal del Sistema d'Arxius de Catalunya.

- Sr. Antoni Borfo Bach, com a arxiver d'un arxiu universitari del Sistema d'Arxius de Catalunya.

- Sr. Josep M. Porta Balanyà, com a director d'un arxiu comarcal.

- Sra. Anna Lorente López, com a arxivera responsable d'un arxiu central administratiu de la Generalitat.

- Sra. Montserrat Rius i Coll, com a representant d'un col·legi professional de Catalunya.

- Sr. Carlos Garcia Pons, com a representant de Foment del Treball Nacional, com a persona representativa d'una associació empresarial.

- Sr. Javier Tebar Hurtado, responsable de l'arxiu històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya, com a persona representativa d'una organització sindical.

- Sra. Fina Solà Gasset, sotssecretària d'Arxivers Sense Fronteres, com a persona representativa d'una entitat de cooperació i solidaritat internacional.

- Sra. Remei Perpinyà Morera, cap d'Estudis de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents, com a persona representativa d'un centre universitari on es formen professionals de l'arxivística.

d) Secretaria del Consell Nacional d'Arxius:

- Sra. Mercè Font i Vinyes, arxivera de la Subdirecció General d'Arxius.

D'acord amb l'ordre del dia establert, en el transcurs de l'acte es van presentar al Ple:

- el Pla d'Actuació Arxivística de la Subdirecció General d'Arxius.

- el Projecte de Decret pel qual es regula l'accés i l'avaluació de la documentació.

- el Projecte de Reglament del Registre d'Arxius de Catalunya.

L'aprovació dels dos projectes normatius permet, d'una banda, desplegar les previsions de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents en relació a l'accés, l'avaluació i tria de documents, així com establir la composició de la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental. I de l'altra, elaborar el Registre d'Arxius de Catalunya, instrument necessari per a tenir un coneixement rigorós dels arxius que integren el Sistema d'Arxius de Catalunya, i avançar en la materialització del Mapa d'Arxius de Catalunya.

Qüestions de treball

Una edició científica per a la recerca i la difusió de la història:

Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa, 1228-1652.

Pere Puig Ustrell, director de l'Arxiu Comarcal de Terrassa

Fruit de molts anys de treball i recerques, l'equip de diplomatistes i paleògrafs format a l'Arxiu Històric de Terrassa ha pogut culminar una nova edició del *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa* gràcies al suport de la Fundació Noguera, que ha subvencionat el treball final i l'edició, i de l'Ajuntament de Terrassa, que ha col·laborat en l'edició i ha patrocinat les activitats de presentació i difusió. Paral·lelament, la

Diputació de Barcelona ha subvencionat la restauració del Llibre. L'edició fou presentada el 9 de març proppassat en un acte públic que comptà amb la participació del professor Paul H. Freedman, catedràtic d'Història de la Universitat de Yale (EUA) i membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans, que hi pronuncià la conferència "La societat local i la política reial al Llibre de privilegis de Terrassa".

El Llibre és escrit en fulls de pergamí de 390 x 285 mm, amb alguns documents en paper afegits, i conté 33 documents copiats, a més de 3 originals en paper i 3 notes annexes. La recerca ha permès descobrir l'escriptor principal del Llibre, el mestre en teologia Joan Sunyer, i la data d'elaboració, el 1534. Aquest escriptor va copiar en forma de trasllats 17 documents datats entre 1338 i 1529, escrits en una gòtica librària *rotunda* utilitzada a l'època en llibres litúrgics i còdexs solemnes. En moments diferents s'hi copiaren posteriorment, en lletra cursiva usual o cancelleresca, els altres documents, datats entre 1357 i 1652, i alguns originals en paper. Al segle XVIII el manuscrit fou enquadernat, paginat i indexat en la forma en què ens ha arribat.

L'objectiu del treball ha estat aconseguir una edició diplomàtica rigorosa que garanteixi la interpretació més correcta possible dels textos i resulti així igualment útil als historiadors i al públic en general.

Els textos dels documents han estat analitzats per tal d'establir la successió de còpies que va precedir la versió que es troba en el Llibre. Alguns dels trasllats procedeixen de trasllats o expedicions anteriors del document que consten en el text i l'edició reflecteix les successives redaccions, les dates de cadascuna i la conservació o no de l'original o nota de registre corresponent. Així, de cada text se n'han buscat els originals o les còpies conservats en pergamí o en paper, les versions de documents reials als registres de la Cancelleria reial i les notes de registre a protocols notariais, i s'han col·lacionat les diferents versions, especialment quan no s'ha conservat l'original.

Alguns trasllats inclouen documents inserits, que s'editen separatament i també han estat col·lacionats amb els originals o altres versions conservades. Tots els textos inclouen la relació de les versions conservades i el model d'on parteix cadascuna, amb el corresponent aparat crític de notes que indiquen les variants significatives. Els privilegis inserits reculen la data inicial del recull a l'any 1228.

Un ampli estudi introductori (120 pàgines) serveix per a facilitar la tasca dels historiadors, però també per a difondre al públic en general el contingut del Llibre.

S'explica primer l'origen, la tradició i la doble edició de què fou objecte el llibre el 1899, amb una nova recerca que ha permès completar la informació ja recollida a l'Arxiu Històric.

Un segon capítol presenta la descripció codicològica del manuscrit, amb un estudi de la tècnica i la història de l'enquadernació, la composició dels quaderns, l'organització de la pàgina i la seqüència de textos, i un estudi paleogràfic sobre els tipus de lletra, amb identificació dels escriptors, i l'ornamentació.

En un tercer capítol s'exposa la naturalesa jurídica, la categoria diplomàtica, les característiques internes i externes de cada document i una àmplia presentació del contingut dispositiu de cada text. L'explicació diplomàtica té l'objectiu de fonamentar l'edició crítica i la valoració correcta de la informació (un dels privilegis és presumptament fals).

La presentació del contingut dels privilegis i altres documents s'organitza segons temes i assumptes per tal de facilitar-ne la consulta com a fonts històriques. Les dades que els documents aporten es completen amb identifications de persones, càrrecs, esdeveniments i llocs, explicacions del context històric, identificació dels antecedents i la incidència posterior de les diferents disposicions jurídiques, referència de tota la historiografia directament relacionada i suggeriment de noves interpretacions o possibilitats de recerca.

L'edició del text és íntegra, i inclou els títols (de la coberta, de la portada original i del lloc), la taula de documents originària i la rúbrica o índex del segle XVIII, els encapçalaments i els textos (amb amplis registres introductoris), les esmenes i interliniats originals o posteriors i les notes marginals.

L'obra es completa amb diversos índexs: una triple relació dels documents (per l'ordre del llibre, cronològica i per matèries), l'índex de noms de persones i de llocs, i un índex temàtic, amb els mots clau.

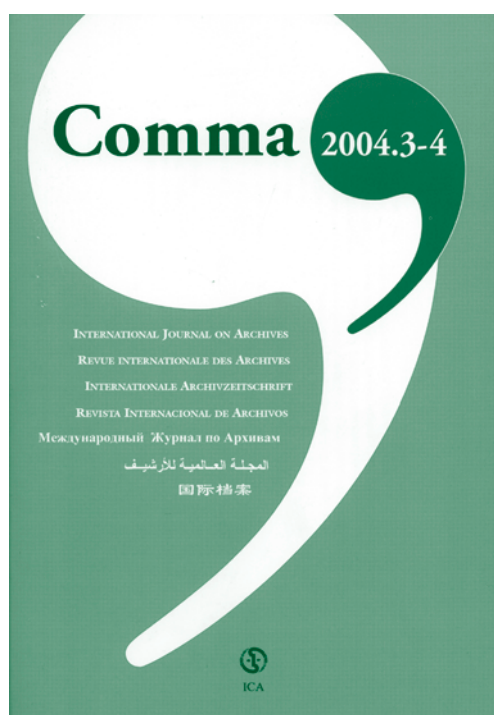
De manera resumida, el contingut dels privilegis i documents del Llibre fa referència a la creació, el funcionament, la composició i el sistema d'elecció dels consells mu-

nicipals (general i ordinari); la unió de Terrassa al comtat de Barcelona i les alienacions del domini reial; les franqueses i les llicències per a l'establiment d'impostos públics; la regulació del càrrec i l'elecció del batlle reial i documents sobre conflictes de competència; la regulació del mercat, la mesura oficial i el càrrec de mostassaf. Qüestions més puntuals són el donatiu al rei Pere el Cerimoniós per afrontar la guerra declarada pel rei Pere de Castella (1357), la capitulació amb el rei Joan II al final de la guerra civil catalana (1472), la divisió de la Universitat de la vila i la Universitat Forana de Terrassa (1562), la contribució a lleves de soldats a la guerra de Secessió (1640), la fabricació de moneda (1645) i alguns altres assumptes.

En definitiva, l'obra intenta complir l'objectiu que ha de tenir qualsevol edició de fonts documentals, és a dir, proporcionar una base científica que permeti interpretar amb garantia la informació que els do-

cuments aporten i facilitar la utilització d'aquesta informació mitjançant l'edició crítica dels textos, l'explicació del contingut dispositiu dels documents, l'anàlisi jurídica dels drets i les obligacions que s'hi estableixen i la confecció dels diversos índexs i els instruments de consulta que escaiguin.

Les edicions diplomàtiques deixen així les fonts documentals a disposició dels historiadors, als quals pertoca, en una fase posterior, esbrinar les conseqüències reals de les disposicions jurídiques documentades. Els documents són importants com a font d'informació, però més enllà hi ha una realitat que no es pot trobar a les clàusules diplomàtiques dels documents, ni en els textos jurídics que regulen les relacions socials i econòmiques, i és la metodologia acurada i el treball de recerca dels historiadors allò que ha de permetre reflectir, en darrera instància, la realitat de cada moment, la història pròpiament dita.

Noticiari

Subdirecció general d'Arxius

L'exposició "El retorn del documents confiscats a Catalunya" a Amposta

El 21 de juny s'inaugurà a la seu del Museu del Montsià, a Amposta (Capital de la cultura catalana 2006) l'exposició *El retorn dels documents confiscats a Catalunya* que continua així la seva itinerància per tot el territori català.

L'exposició romandrà oberta fins al 14 d'agost. En ocasió de la citada exposició el Patronat Municipal de Cultura de l'Ajuntament d'Amposta ha organitzat una conferència a càrrec dels historiadors senyors Xavier Fernández i Isidre Virgili, autors del llibre, *Paraules de Guerra: Tarragona als papers de Salamanca*.

Adquisicions

Per un import de 696,20 euros, i a partir del pressupost d'enguany, partida 670.0000.103, la Subdirecció general d'Arxius ha comprat, mitjançant l'exercici del dret de tempteig en subhasta, el pergami documental original, de l'any 1527, contenint les ordinacions de la confraria dels assaonadors i sabaters de Vilafranca del Penedès, i un quadern de bitàcola del segle XIX.

Convocatòria de subvencions als arxius de Catalunya. Any 2006

Mitjançant resolució CLT/1057/2006, de 6 d'abril, es va convocar concurs públic per a la concessió de subvencions als arxius de Catalunya corresponent a l'any 2006. El pressupost d'aquesta convocatòria s'ha incrementat en 80.000 euros respecte de l'anterior, concretament aquest any es destinaran per les subvencions de concurrència pública 390.000 euros. El termini de presentació de sol·licituds va finalitzar el 19 de maig, i s'han presentat un total de 107 projectes, seixanta sol·licituds per la línia d'elaboració d'instruments de descripció documental, trenta per la línia de restauració i conservació i disset per la d'elaboració d'estudis d'anàlisi documental. Per a més informació podeu consultar les bases de la convocatòria a l'adreça següent: <http://cultura.gencat.net/arxius/docs/Basesubv06.pdf>

Arxiu Nacional de Catalunya

Inici dels treballs de descripció de l'arxiu de la Família Foixà (Baronia d'Eramprunyà) de l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona

Per encàrrec de la Subdirecció general d'Arxius, l'ANC ha iniciat la segona fase de la digitalització de l'antic arxiu de la baronia d'Eramprunyà,

corresponent al fons de la família Foixà senyora de la meitat indivisa de la baronia. El fons, que és a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, està integrat per 87 pergamins i 38 lligalls de documentació produïda pels Foixà i pels seus predecessors, principalment els Erill, els Pérez-Moreno i els Garma. Els treballs previstos són la identificació de les diferents famílies productores, la descripció a nivell d'unitat documental i la paginació dels documents. Al llarg del proper any 2007 s'efectuarà la reproducció en format digital.

Descripció del fons Centro Español de Moscú (AGE).

Com a resultat dels convenis de col·laboració signats entre el Departament de Cultura de la Generalitat i l'associació Archivo Guerra y Exilio (AGE), el 2 de maig de 2000 va tenir lloc la cessió en comodat d'un conjunt documental que inclou la documentació provinent del Centro Español de Moscú, entitat que acollia els immigrants espanyols que van arribar a la Unió Soviètica a partir de 1937. El fons integra la documentació produïda i aplegada per l'esmentada associació entre 1966 i 1981, fonamentalment documentació administrativa, actes de reunions, correspondència i publicacions. Cal destacar la documentació generada per l'activitat del PCE en el sí del Centro Español de Moscú, la correspondència emesa i rebuda per Dolores Ibárruri i la documentació sobre els nens de la guerra. S'ha descrit la documentació textual, inclosa l'hemeroteca, a nivell d'unitat documental composta, donant com a resultat un catàleg que conté 271 registres informàtics. El fons està instal·lat en 147 unitats d'instal·lació normalitzades. Al llarg del present any 2006 està prevista l'elaboració del catàleg del fons fotogràfic.

L'ingrés de la documentació de la tèxtil Fabra y Coats, de la Colònia Borgonyà (Sant Vicenç de Torelló)

El mes de febrer de 2006 va ingressar la documentació de la colònia tèxtil Borgonyà, de Sant Vicenç de Torelló, creada el 1895 i integrada a la Compañía Anónima Hilaturas de Fabra y Coats des de 1903. La cessió va ser realitzada per l'ajuntament de Sant Vicenç de Torelló, el qual fou el destinatari del fons en tancar-se la colònia l'any 2000. Previ al seu ingrés, la documentació ha estat objecte d'un primer tractament arxivístic, per a la identificació de les principals sèries documentals, i de desinfecció, que ha permès el seu trasllat ordenat. Un cop a la seu de l'Arxiu Nacional, el fons està pendent de la seva instal·lació definitiva i resta provisionalment fora de consulta. Gràcies al primer tractament realitzat s'ha pogut comprovar que el fons està compost per 21 sèries documentals, entre les que destaquen les de Maquinaria i Utillatge, amb do-

cumentació des de 1926; Tresoreria, amb documentació des de 1919; Producció, amb documentació des de 1906; Salariis, amb documentació des de 1894; i Serveis Socials, amb documentació des de 1927. Malauradament no s'ha conservat documentació sobre la direcció de la colònia, tant des de la seva creació com des de la seva integració dins de Fabra y Coats. El volum aproximat de la documentació és de 150 metres lineals de prestatgeria.

La documentació de la Junta de Museus de Catalunya ingressa a l'ANC

El dia 1 de març de 2006 va ingressar a l'ANC la documentació de la Junta de Museus de Catalunya, institució hereva de l'antiga Junta de Museus de Barcelona, que abraça una cronologia de 1891 a 1981 i ocupa 59,6 metres lineals. Aquesta documentació és d'accés lliure i fins al moment del seu ingrés a l'ANC es podia consultar a les dependències de la Subdirecció general d'Arxius, al Palau Moja, a Barcelona. Malgrat el procés de tractament en curs, la documentació es pot continuar consultant, si bé cal adreçar-se prèviament al servei de referència de l'ANC. Igualment, cal remarcar que la sèrie d'actes de les sessions de la Junta (1891-1981) es pot consultar en suport digital, actualment en DVD i properament en línia a través del lloc web de l'ANC.

L'ANC rep un llibre amb còpies d'actes de les sessions del Comitè Permanent d'Indústria del període republicà

Recentment l'ANC ha ingressat documentació del Comitè Permanent d'Indústria de la Generalitat de Catalunya del període republicà. Es tracta d'un llibre enquadernat amb les còpies de les actes número 162 a 165, que corresponen a les sessions d'aquest Comitè que es van realitzar entre els dies 30 de març i 25 de maig de 1936.

Les actes, d'una mitjana d'uns 30 fulls cadascuna, estan signades pel president del Comitè –Joan Comorera i Soler, conseller d'Economia i Agricultura– i el secretari, Emili Colom, i són de gran interès per a l'estudi de la política de la Generalitat en matèria d'indústria.

Aquest volum, juntament amb un altre amb còpies d'ordres i decrets del Departament de Proveïments, van aparèixer barrejats amb els llibres de la biblioteca de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, que els ha lliurat a l'ANC per tal de restituir-los al fons Generalitat de Catalunya (Segona República).

Els expedients de modificació de preus

El 22 de març de 2006 l'Arxiu Central del Departament de Comerç, Turisme i Consum va transferir a l'ANC els expedients de modificació de preus generats per la Comissió de Preus de Catalunya

entre els anys 1986-1990. El nombre d'expedients que han ingressat és d'uns 860 i ocupen un volum de 11,2 metres lineals.

Aquests expedients continuen els generats per l'esmentada Comissió entre 1979 i 1985 i transferits a l'ANC el 2001. La Comissió està presidida pel Conseller de Comerç i es va crear l'any 1978 en el marc dels traspassos de competències Estat Generalitat per tal d'assumir les funcions que exercien les anteriors Comissions Provincials.

La informació continguda en els expedients fa referència als preus del subministrament d'aigua, del transport urbà de viatgers i dels serveis prestats pels establiments clínics que havien de ser autoritzats o comunicats per l'Administració. Tot plegat constitueix una eina que es posa a l'abast dels usuaris, a través dels inventaris efectuats per l'arxiu transferidor.

Cartells de la República i la Guerra Civil

Al llarg dels darrers anys l'Arxiu Nacional de Catalunya ha vist incrementar considerablement el nombre de cartells que, procedents de diversos fons i col·leccions, conformen un dels conjunts gràfics de major difusió i consulta. Entre aquesta documentació destaca per temàtica i varietat, el conjunt de cartells de la República i Guerra Civil Espanyola dels fons Brangulí, Gabriel Casas, Pau Mercadé, col·lecció Moragas, o Col·lecció de Cartells de l'ANC.

Per tal de donar una major projecció a aquesta documentació, un dels projectes de l'Arxiu per a l'any 2006 ha estat la descripció i catalogació d'aquests més de 250 cartells així com la seva digitalització. L'associació d'imatges que facilita la digitalització permet una consulta ràpida i alhora evita la circulació dipòsit-sala-dipòsit dels originals i minimitza els riscos de conservació. Tanmateix i pensat en la resta de ciutadans no usuaris d'arxius s'està preparant l'edició catalogràfica del material així com una exposició que de forma itinerant arribarà a totes les comarques que la sol·licitin.

Jornada de portes obertes a l'ANC

El dissabte 13 de maig l'Arxiu Nacional de Catalunya va celebrar la seva XI Jornada de portes obertes que, com cada any per aquestes dates de primavera, organitza l'Arxiu. També el mateix dia la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària (SCGHSV), que te la seva seu a l'Arxiu, va celebrar la seva V Jornada Divulgativa jornada de portes obertes.

Enguany els visitants a més de poder veure detalladament les instal·lacions del centre, varen poder observar una petita mostra de diversos documents de la Generalitat de Catalunya recentment ingressats a l'Arxiu Nacional procedents de Salamanca. En total es van comptabilitzar més de 250 persones que durant el dia es van acostar fins a l'arxiu.

Jornada Internacional sobre el Llibre i la Lectura

Organitzades pel Seminari de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, en col·laboració amb l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya, es van celebrar els dies 4 i 5 de maig, les I Jornades Internacionals sobre Història del Llibre i de la Lectura. El programa d'aquestes Jornades versava sobre el Llibre i la lectura de l'Antiguitat a l'època Moderna. Les sessions del dia 4 de maig es van fer a la sala d'actes de l'Arxiu Nacional de Catalunya, on s'hi van aplegar fins a un centenar de persones inscrites.

L'Arxiu Nacional de Catalunya i la seva projecció en publicacions

L'Arxiu Nacional de Catalunya ha col·laborat directament amb Edicions 62 i Criteri SCCL per a l'edició de la col·lecció "El Franquisme a Catalunya", col·lecció en quatre volums i amb un total de 1.200 pàgines redactades pels millors especialistes i il·lustrades amb fotografies, mapes i gràfics. Aquesta col·laboració afavoreix el compliment de les finalitats d'interpretació i difusió dels fets i documentació del període històric del franquisme a Catalunya en una obra de gran interès científic i de divulgació per a historiadors, documentalistes i públic en general.

En el darrer volum, recentment presentat i titulat "La lluita per la democràcia i l'autogovern", s'ha reservat un espai per a dos articles. El primer signat per Josep Maria San i Travé, ens presenta l'Arxiu Nacional de dipòsit de documents a arxiu dels ciutadans. El segon, signat per Josep Fernández i Imma Navarro, fa un breu recorregut pels fons de l'Arxiu Nacional sobre el Franquisme per tal de donar a conèixer els fons conservats a la nostra institució i alhora facilitar la tasca dels investigadors en les seves futures recerques.

Arxiu Central del Departament d'Economia i Finances**Nous arxivadors de qualitat semipermanent per a documentació activa i semiactiva**

El departament d'Economia i Finances acaba d'adjudicar un contracte de subministraments per la compra d'arxivadors de qualitat semipermanent per a documentació activa i semiactiva. Es tracta d'un nou tipus d'arxivadors de cartró de més qualitat tècnica que han d'oferir una major preservació i protecció a la documentació sense arribar al cost ni al nivell qualitatiu, per altra banda innecessari, dels arxivadors de conservació permanent propis d'un arxiu històric. Són arxivadors d'un material millor que els cartró ordinari d'ús generalitzat en fases actives i semiactives dins del cicle vital de la documentació. L'objectiu és experimentar un nou submi-

nistrament que permeti que la documentació sigui accessible però alhora estigui degudament protegida dels canvis de temperatura i humitat, de la llum, pols, pol·lució, insectes, fongs i ofereixin una major resistència davant de trasllats i possibles desastres com ara inundacions o incendis.

Per aquest motiu es van exigir certificacions a les empreses licitadores que verifiquessin determinades característiques tècniques com ara que el cartró dels arxivadors fos compacte d'arxiu, no corrugat ni ondulat, que el recobriment intern fos de cartulina d'arxiu o paper barrera lliure d'àcid, repelent a la brutícia, amb un gramatge mínim, no deformables en condicions d'humitat, variacions de temperatura o cops, etc. Hem de valorar l'assessorament tècnic de l'Arxiu Nacional de Catalunya en tot el procés de preparació i licitació del concurs.

Arxiu Central del Departament de Governació i Administracions Públiques**L'Arxiu ja disposa d'un espai propi**

Des del seu inici, a l'any 1999, l'Arxiu Central Administratiu del Departament, aleshores anomenat Departament de Governació i Relacions Institucionals, comptava amb els serveis d'una empresa de custòdia externa com a conseqüència de la manca d'espai que patia l'edifici de Via Laietana, 26. No va ser, però fins, al 2005, que es va aprofitar una reestructuració de la Secretaria de Funció Pública per condicionar un local que hi havia al costat de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya per instal·lar-hi les oficines de la Subdirecció de Selecció i al mateix temps ubicar-hi l'Arxiu Central Administratiu del Departament.

Aquest nou local funciona des de finals del 2005, compta amb tres dipòsits amb una capacitat total de 1500 ml. Actualment l'ocupació és d'un 49% amb un total 7384 capses.

Arxiu Central del Departament d'Universitat i Recerca**El projecte BAULA**

El passat mes de març va entrar en producció el sistema de gestió d'expedients i arxiu digital del DURSI (BAULA). El projecte BAULA, iniciat a principis del 2005, consisteix en la posada en marxa d'un conjunt de procediments, suportats en una plataforma tecnològica homògena, i orientats a fer possible la gestió i la tramitació de les activitats del DURSI de forma exclusivament electrònica, tot garantint-ne l'autenticitat, la integritat, i la conservació durant el termini que indiqui la legislació vigent. El sistema BAULA es compon principalment de tres mòduls tecno-

lògics: un sistema de gestió documental, una eina de definició i monitorització de flux de treball, i un repositori documental a llarg termini que executa els procediments d'arxiu digital. A dia d'avui, el sistema BAULA està plenament operatiu per a la tramitació completa d'expedients, la compulsa i còpia autèntica electròniques, el registre telemàtic i l'execució de procediments genèrics (tramitació de convenis).

Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

Ingressa documentació municipal de Lladó a l'arxiu comarcal

L'Ajuntament de Lladó ha ingressat una segona transferència que ha permès actualitzar l'inventari (1861-1994) amb un total de 194 volums i 84 capses que sumen tretze metres lineals, així com el fons del Jutjat de Pau (1868-1991) amb tres metres, ambdós descrits ara amb el programari GAC.

Ingrés de documentació de l'Oficina Comarcal de l'Alt Empordà del DARP (1959-1999)

Un total de 222 capses arxivadores han ingressat a l'ACAE que inventariades també inclouen documentació de l'extingit *Servicio de Extensión Agraria* i els expedients de liquidació de les cambres agràries locals i de les eleccions sindicals del 1994.

Elaboració d'un catàleg amb 685 registres d'actes del Casino Menestral Figuerenc (1922-1934)

Interessant col·lecció de 417 impresos digitalment reproduïts amb 685 imatges, que apleguen les activitats d'esbarjo dels anys anteriors a la guerra civil de les sessions culturals d'Atenea –exhibicions, conferències, recitals, etc.–, de cinema amb la programació de les pel·lícules, els balls i festes de tot tipus, recitals musicals variats amb actuacions de jazz des del 1926 i orquestres locals.

Mostra antològica del pintor figuerenc Marià Baig i Minobis

El Museu de l'Empordà ha organitzat aquesta mostra antològica amb motiu del centenari del naixement d'aquest important pintor empordanès coetani de Salvador Dalí amb l'exhibició de peces originals, documents i nombroses publicacions locals on va col·laborar. Es pot visitar des del 29 d'abril fins al 15 d'agost.

Actes de la celebració dels 75 anys de la Cooperativa d'Espolla

Fruit de l'esforç de tot un poble i mercès a la ini-

ciativa d'una minoria de viticultors, durant la verema del 1931 es va inaugurar el nou celler cooperatiu d'Espolla, el primer de l'Empordà. A part de diferents xerrades de caire tècnic, el 15 de juliol l'arquitecta Sílvia Musquera parlarà de l'edifici, obra de l'arquitecte figuerenc Pelai Martínez, a més de la inauguració d'una exposició de plànols i fotografies sobre aquesta obra. El 21 de juliol el Dr. Marciano Cárdena parlarà sobre els orígens del sindicat agrícola i celler des del 1906 fins al 1931 i el 2 de setembre l'enòleg Sr. Puig Vayreda impartirà una xerrada sobre el vi en la pintura. El fons documental del Sindicat Agrícola i Celler Cooperatiu d'Espolla (1906-1999) es pot consultar a l'ACAE

Arxiu Comarcal del Bages

La revista Dovella edita un número especial sobre l'arxiu comarcal

En el proper número de la revista *Dovella* s'editarà un dossier sobre l'Arxiu. Hi trobareu articles, volgutament de temes molt diversos, que posen en relleu algunes de les iniciatives que aquests darrers anys s'han dut a terme. Un dels escrits fa referència a la posada en marxa del Servei de Restauració de l'Arxiu i es fa un repàs dels primers resultats; un altre serveix per il·lustrar el pas que ha fet l'arxiu passant de ser l'Arxiu de Manresa a ser-ho de tota la comarca; en aquest, s'analitza la tasca que s'ha portat a terme a Cardona amb la col·laboració de l'Arxiu. Un tercer escrit versa sobre l'actuació arxivística dels fons judicials. Finalment, aquests articles es complementen amb un seguit de notícies curtes que volen posar de relleu la implantació que ha assolit l'Arxiu aquests darrers anys a Manresa i al Bages. Podeu sol·licitar-la a l'Arxiu Comarcal del Bages.

Acord de col·laboració entre l'empresa Aigües de Manresa i l'arxiu comarcal

Entre els fons de l'Arxiu Comarcal hi trobem els fons de la Sèquia de Manresa i de la Junta d'Aigües; amb una cronologia conjunta que abraça des de l'època medieval fins a l'actualitat. La Sèquia ha tingut un paper clau en el desenvolupament de la ciutat de Manresa i, en l'actualitat, és un important element a nivell social, econòmic i cultural. S'ha arribat a un acord amb l'empresa Aigües de Manresa per tal d'aconseguir una descripció integral dels fons; una part es troba a l'Arxiu i l'altra a l'empresa. En una primera fase es realitzarà un inventari del conjunt documental i s'escanearà una part del fons. L'empresa Aigües de Manresa assumirà la totalitat dels costos econòmics d'aquesta tasca que està prevista que comenci el mes de setembre i l'Arxiu establirà els criteris tècnics.

Arxiu Comarcal del Baix Camp

Catalogació de les llicències d'obres

Un dels atractius turístics de la ciutat Reus és la seva arquitectura modernista, tot i ser el bressol d'Antoni Gaudí no conserva cap obra seva però sí el llegat d'altres arquitectes. Darrerament la intervenció pública i privada cara a preservar i restaurar aquests monuments ha estat important, i la recerca de plànols i expedients d'obres ha estat intensa. Des de fa anys l'arxiu comarcal del Baix Camp ha realitzat una voluminosa tasca de catalogació de les llicències d'obres del fons municipal de Reus, el seu número passa de les 50.000, i la seva cronologia s'inicia d'una forma seriada a partir del 1842, tot i haver-ne alguna d'anterior. En la fitxa descriptiva s'ha contemplat els camps del número d'expedient, adreça de l'immoble, propietari, datació, carrer, arquitecte i descripció del document (nova planta, reformes, decoració façana, reconstrucció, enderroc, instal·lació de canonades, serveis, inclusió de plànols, etc.)

Fins ara la secció d'obres i urbanismes (antic foment) ha estat una de les seccions del fons municipal reusenc més consultades tant a nivell administratiu intern com per investigadors, arquitectes, constructors, etc. La utilitat per a l'història de l'art i l'arquitectura és evident però també obre portes a recerques complementàries com és el món de la publicitat, ja que recull les sol·licituds i autoritzacions per a col·locar rètols a les façanes.

Projecció de pel·lícules històriques a Reus

El dia 21 de juny la Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili en col·laboració amb l'Ajuntament de Reus, va reestrenar al Teatre Bartrina una sèrie de pel·lícules antigues de temàtica local recuperades recentment, entre les quals es pot destacar "Carnaval de Reus" (1908) d'Albert Marro, "Reus, sus fiestas y monumentos" (1929) d'Antoni Martra i Amadeu Valveny i "Funerali de don Carlo a Varese" (1909).

Arxiu Comarcal del Baix Empordà

Visites escolars

Enguany se celebra el centenari de la concessió del títol de ciutat a la Bisbal d'Empordà. Per aquest motiu i amb la intenció de fer participar els escolars bisbalencs en els actes programats per recordar aquest fet, l'Arxiu Comarcal, l'Ajuntament de la Bisbal i el Centre de Recursos Pedagògics del Baix Empordà van preparar un itinerari per la ciutat i visites comentades al castell i a les instal·lacions de l'Arxiu. Aquesta iniciativa va ser molt ben acollida: des del 19 d'abril i fins el set de juny, trenta tres grups de més de vint alumnes de les escoles de primària i de secundària

de la Bisbal han recorregut els llocs més emblemàtics de la ciutat, han visitat el castell i han vingut a conèixer l'Arxiu.

Arxiu Comarcal del Baix Llobregat

Ingressos

Ha ingressat el fons personal del poeta Martí Dot Parellada. Aquest poeta santfeliuenc, que va viure entre 1900-1973, dona nom a un premi de poesia local que ha posat en valor la poesia de molts joves poetes de Catalunya. L'esmentat fons, que té aproximadament un metre lineal, està integrat per correspondència personal i per la obra creativa d'aquest autor, que cultivà diversos gèneres: poesia, teatre i prosa. Una part d'aquesta obra resta encara inèdita.

Documentant Regina: Educar en valors i ensenyar història

El 31 de maig es va presentar a la seu del Consell Comarcal del Baix Llobregat el materials didàctics de l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat Documentant Regina. Fonts per a la història de les dones. Aquests materials, destinats a l'alumnat de secundària, segueixen la línia de l'Arxiu de difondre els fons documentals com a eina educativa per a l'ensenyament de la història i de les ciències socials.

En aquest cas, partint d'un font poc habitual com són els processos de divorci del Jutjat de primera instància i instrucció de Sant Feliu de Llobregat de l'època de la Segona República, es fa una aproximació general a la presència i l'absència les dones en els documents d'arxiu. La carpeta didàctica inclou un quadern per al professorat, 11 fitxes per a l'alumnat i 17 documents. En aquest dossier es mostren aspectes poc reflectits en altres fonts, com el treball de les dones, les migracions, els drets de les dones, la violència, les relacions sexuals i l'adulteri, entre altres. Un procés de divorci concret, fa de fil conductor per tal d'oferir informació i eines metodològiques per aproximar al professorat i als estudiants al coneixement de les fonts d'arxiu per fer una història on les dones també en són protagonistes.

Arxiu Comarcal del Baix Penedès

L'Arxiu Comarcal col·labora en els actes d'homenatge a Josep M. Inglès i Rafecas

L'Arxiu Comarcal del Baix Penedès va col·laborar en els actes d'homenatge al cronista oficial de la vila del Vendrell, Josep Maria Inglès i Rafecas, organitzant la conferència titulada "Els documents confiscats a Catalunya procedents de l'Arxiu General de la Guerra Civil de Salamanca", que va tenir lloc el dia 3 de maig al Centre Cívic l'Estació del Vendrell i va anar a càrrec de Ramon Alberch i Fugueras, subdirector general d'arxius.

Es restauren dos capbreus de Bonastre

D'ençà de la cessió en dipòsit a l'arxiu comarcal del fons de l'Ajuntament de Bonastre, conveni signat el 8 de novembre de 2005, es va constatar el mal estat de conservació de dos capbreus que formen part del fons els quals, per iniciativa de l'arxiu comarcal, són en procés de restauració. Es tracta del *Llibre vell de capbreu de Lluís de Cervelló, abat del monestir de Sant Cugat del Vallès* (1562), rubricat pel notari reial Martí Joan Franquesa d'Igualada, enquadernat en pergamí, escrit en català i llatí i de 96 pàgines (en aquests moments és el document més antic dipositat a l'Arxiu Comarcal); i el *Capbreu del lloc de Santa Maria de Bonastre de Francesc Bernat de Pons, abat del monestir de Sant Cugat del Vallès* (1694), rubricat pel notari reial Francesc Cervera, enquadernat en pergamí, escrit en català i llatí i de 81 pàgines. Per a l'enquadernació d'aquest darrer volum es va reaprofitar un document en pergamí de 1590.

Ingressa un pergamí de segle XV del fons de l'Ajuntament del Vendrell

El 12 de juny de 2006, l'Ajuntament del Vendrell ha dipositat a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès un pergamí del segle XV. Es tracta d'una àpoca d'un censal mort, datat al priorat de Santa Oliva, el 14 de febrer de 1438, i rubricat pel notari Antoni Torradamunt. Les seves mides són 310 mm x 190 mm i és escrit íntegrament en llatí. L'interès d'aquest ingrés és doble: d'una banda, es tracta de l'únic pergamí que es conserva del fons de l'Ajuntament del Vendrell i, de l'altre, s'ha convertit en el document més antic custodiat a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès.

Arxiu Municipal de Barcelona

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona compra un manuscrit del segle XVII i 155 cartes autògrafes de l'alcalde Rius i Taulet

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona ha adquirit dos lots de documents manuscrits d'un gran interès històric i documental per la ciutat. El primer lot està format per un manuscrit d'unes 500 pàgines, enquadernat en pergamí i datat probablement el segle XVII, que porta per títol *Rubrica Regio Privilegiorum Civitati Barcinonae Concessorum*. Aquest manuscrit es pot atribuir inicialment a Esteve Gilabert Bruniquer, síndic de la ciutat i autor de les conegudes com a *Rúbriques de Bruniquer*, compilació de notícies, esdeveniments i fets memorables del govern de la ciutat durant el període del Consell de Cent. L'Arxiu Històric de la Ciutat conserva en el seus fons tres volums manuscrits corresponents a les *Rúbriques* per la qual cosa, el que ara s'ha adquirit en seria un important complement. El segon lot està format per un conjunt de 155 cartes manuscrites i signades per Francesc de Paula Rius i Taulet, Alcalde de Barcelona en di-

ferents períodes de la segona meitat del segle XIX. Les cartes que formen aquest conjunt corresponen a un ampli període cronològic (1856-1890) per la qual cosa, la seva adquisició permetrà complementar la documentació que es conserva d'aquest període a l'Arxiu Municipal de Barcelona.

Exposició a l'Arxiu Històric de la Ciutat sobre la proclamació de la Segona República a Barcelona

Entre el 10 d'abril i el 31 de desembre de 2006 es podrà visitar al vestíbul de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, una exposició de petit format que porta per títol *14 d'abril de 1931. 75è aniversari de la proclamació de la República a Barcelona*. Es tracta d'una petita mostra de documents textuais, fotogràfics, bibliogràfics i hemerogràfics que formen part dels fons de l'Arxiu Històric, els quals permeten visualitzar els fets esdevinguts a la ciutat el 14 d'abril de 1931 amb motiu de la proclamació de la Segona República. Així mateix, els documents exposats mostren algunes de les accions, decisions i reaccions immediates que es produïren a nivell institucional, social o ciutadà en els dies posteriors. Amb aquesta exposició i altres activitats en procés de preparació, l'Arxiu Històric de la Ciutat se suma a la commemoració d'aquest esdeveniment històric.

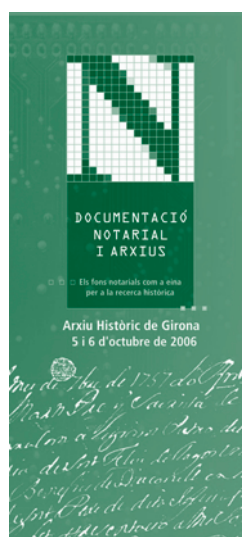
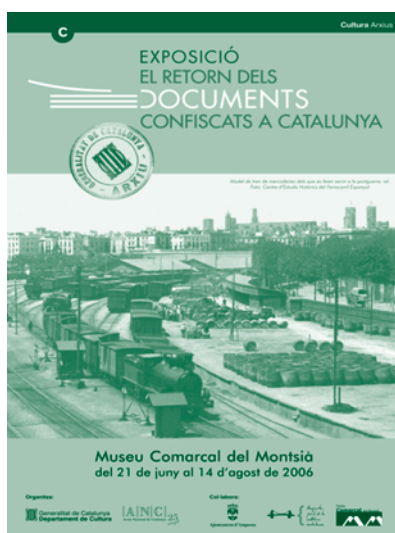
III mostra de documents de l'Arxiu Municipal Administratiu. Mobiliari urbà a la ciutat de Barcelona: 1850-1960

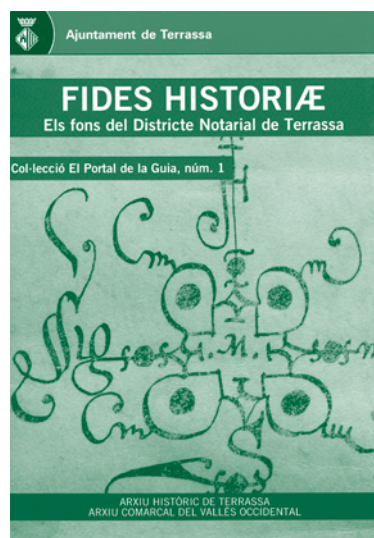
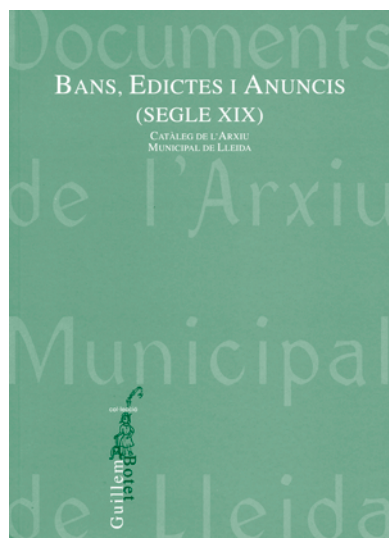
L'Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona exposa al seu vestíbul fins el mes de desembre d'enguany una nova mostra de documents de diversa tipologia i grafia, que permet al visitant copsar l'evolució estètica i funcional de diferent mobiliari urbà a la ciutat de Barcelona. Aquest recorregut pels projectes, dibuixos i esquemes de fonts, fanals i altres elements, ens permet conèixer una mica millor la trajectòria dels mobiliari que Barcelona ha anat posant a l'abast dels seus ciutadans al llarg de més d'un segle (1850-1960).

Hom hi reconeix la tasca de renovació urbana empesa pel municipi barceloní els darrers trenta anys, i la seva aposta per la modernitat urbanística, arquitectònica i el disseny del mobiliari urbà. Aquesta petita exposició ens mostra els antecedents d'aquesta acció per l'ordenació singular dels espais urbans a Barcelona.

Nous projectes de digitalització de documents de l'Arxiu Històric de la Ciutat

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona impulsa, des de fa uns quants anys, la realització de programes de digitalització de determinats documents dels diversos fons i col·leccions que hi són dipositats, atenent a la seva cronologia, el seu estat de conservació, el seu valor històric i documental o el nivell d'ús i de consulta. El da-

rrer projecte realitzat ha suposat la digitalització dels volums segon, tercer i quart del *Llibre Verd de Privilegis de la ciutat de Barcelona*, confeccionats entre els segles xv i xvii; dels set volums dels *Llibres de Passanties* (d'exàmens) del Gremi d'Argenters de Barcelona, datats entre els anys 1500 i 1833; i de tres diaris editats a Barcelona que constitueixen col·leccions úniques: *La Voz de las Afueras* (1885-1896), *El Radical* (1918, 1920-1923) i *La Veu del Vespre* (1933-1934).

L'Ajuntament de Barcelona aprova una ordenança sobre l'administració electrònica.

De manera pionera al nostre país, l'Ajuntament de Barcelona acaba d'aprovar l'ordenança de l'administració electrònica (ORAE), una fita modernitzadora per a tots els àmbits municipals (PRIVATE "TYPE=PICT;ALT=") un compromís d'innovació en l'adequació dels sistemes d'informació i de la pròpia organització de l'Ajuntament de Barcelona vers la gestió de documents electrònics.

Centrada bàsicament en la millora dels serveis als ciutadans, l'ordenança promou l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i facilita als ciutadans la relació amb l'administració municipal. Però contempla també l'arxiu electrònic de documents d'acord amb la normativa vigent en matèria de gestió documental pel que fa a quadre de classificació de la documentació, mètode de descripció i calendari de conservació. Promou també l'emmagatzematge dels documents amb les mesures de seguretat que garanteixin la integritat, la autenticitat i la conservació dels documents arxivats, així com la identificació dels usuaris i el control d'accés per garantir els principis de protecció de la confidencialitat i privacitat de les dades. Més informació a <http://www.bcn.es/orae/html/welcome.htm>

Arxiu Comarcal del Berguedà

Exposició 50 Aniversari de la Colla Sardanista "Cim d'Estela" a Berga.

Organitzada per l'Arxiu Comarcal del Berguedà, aquesta exposició va restar oberta del 10 de juny fins el 25 del mateix mes a la Sala d'Actes del Casal de la Gent Gran a l'antic convent de mercedaris de Berga. Les diferents taules, plafons i vitrines feien un repàs de la història de la Colla, arrencant del les seves precedents "Estel del Berguedà", "Bergistània", "Patum" i "Rosada". En els anys cinquanta i seixanta la Colla va implicar un nombre remarcable de jovent berguedà i va recórrer tota Catalunya, guanyant nombrosos concursos. Els seus millors moments foren l'homenatge que va rebre a Ceret (Catalunya Nord) per la seva trajectòria i el 1970 la proclamació de Berga com a Ciutat Pubilla de la Sardana.

Els fons documental de la Colla Sardanista "Cim d'Estela" està dipositat a l'Arxiu Comarcal del Berguedà i arrel d'aquesta exposició s'ha completat amb un recull d'imatges fotogràfiques fruit de nombroses donacions de particulars.

Exposicions biogràfiques a l'Arxiu Comarcal del Berguedà

L'Arxiu Comarcal ha fet una sèrie d'exposicions de petit format dedicades a personatges de la comarca que han adquirit rellevància i actualitzat. El mes d'abril es va dedicar a la tasca de Daniel Tristany (1936-2006), eminent figura del teatre berguedà, fundador i director de l'Agrupació Teatral "La Farsa", 1953, i regidor de cultura de la Ciutat. El Fons de La Farsa va ser dipositat a l'Arxiu. El mes de maig va ser dedicat a l'arxiver Josep Pont i Tubau (1878-1956), que acabà un remarcable índex alfabètic de l'Arxiu de la Ciutat de Berga. Els seus hereus han dipositat el seu fons personal a l'Arxiu. Eminent matemàtic i filòsof les seves obres, algunes inèdites, ja han estat objecte de consulta i estudi. I finalment, el mes de juny ha estat dedicat al mestre i pedagog Anicet Villar de Serchs, autor d'una cinquantena d'obres de tema pedagògic, i fins ara oblidat a la seva comarca nadiua. Amb aquest motiu s'ha fet un recull de les seves obres i s'ha ingressat el fons de biblioteca de l'Escola Santa Eulàlia de Berga.

Conferència d'Art Barroc

Organitzat per l'Arxiu Comarcal del Berguedà i la institució defensora de l'Art Barroc, Columna Salomònica, es va fer un acte en el qual el filòsof Joaquim Sala va impartir una conferència sobre l'art barroc. Intervingueren també altres membres de l'entitat i es projectà una visita virtual al Santuari de la Consolació de Cercs, un dels edificis reivindicats per aquesta Associació des de fa 12 anys, recentment esfondrat. Al final de l'acte es va fer lliurament a l'Arxiu comarcal dels plànols de dit Santuari i de la visita virtual. L'Associació es va dissoldre durant l'acte amb una performance barroca final de gran impacte. Els seus fons estan dipositats a l'Arxiu.

Ingressa el fons del fotògraf Josep Deseuras i Vilanova

El passat dia 10 de maig es va efectuar la signatura del dipòsit a l'Arxiu Comarcal del Berguedà del fons Josep Deseuras i Vilanova, un fons fotogràfic compost per 168.000 negatius, que recull la vida berguedana des del 1953 fins el 1980. Josep Deseuras va recollir tota l'actualitat política en actuar com a fotògraf oficial de l'Ajuntament, i alhora com a professional multitud de reportatges, tant d'activitats i festes públiques: Patum, Elois, processons, etc., com de privades: casaments, comunions, batejos. A més d'una bona quantitat de paisatges de muntanya i de vi-

les i pobles de la comarca destinats a postals. La cessió s'ha fet mitjançant un conveni, molt específic.

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Ingressos

El dia 17 de març, mitjançant el corresponent conveni signat amb l'Ajuntament de Montblanc, s'ingressà a l'Arxiu Comarcal el fons fotogràfic del montblanquí Antoni Moix. És un fons que abraça les dècades de 1940 a 1960 i està integrat per unes 1.600 plaques de vidre i uns 600 negatius fotogràfics. Destaquen els retrats, ja siguin individuals o en grup; i diferents vistes del Montblanc de l'època.

En aquests darrers mesos el Consell Comarcal ha efectuat les transferències núm. 27, 28 i 29, corresponents a documentació generada entre els anys 1997 i 2004 de diferents àrees. En total representen 15,80 m.

Per altra banda, el 3 d'abril el Casal Montblanquí efectuà la transferència núm. 18 amb documentació corresponent als anys 1990-2001. En total són 1,35 m.

El 2 de maig Josep M. Marqués i París diposità un lot de 10 pel·lícules de Súper 8 datades entre 1971 i 1987, amb diferents filmacions d'actes i esdeveniments del Solivella de l'època, entre d'altres.

Mostra de fotografies a l'arxiu comarcal

Des de l'arxiu comarcal s'està preparant per al proper mes de setembre de 2006, una exposició de les fotografies més representatives dels fons fotogràfics Vicenç Baldrich i Antoni Moix, que es custodien a l'arxiu comarcal.

XXXIIIè. Col·loqui de la Societat d'Onomàstica

Pels dies 21 i 22 d'octubre, a la seu de l'Arxiu Comarcal, amb la col·laboració de la Societat d'Onomàstica i del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, tindrà lloc la celebració del XXXIIIè edició del Col·loqui de la Societat d'Onomàstica. Per a més informació truqueu a l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, tel. 977 860 492.

Arxiu Municipal de Constantí

El darrer número del Butlletí és dedicat a les dones i el món del treball

El número 20 del Butlletí de l'Arxiu Històric Municipal de Constantí *El Racó de l'Arxiu*, és dedicat a les dones i el món del treball, amb articles sobre dones sindicalistes, per Isabel Vila Pujol (1843-1896), la memòria de les dones anarquistes durant la Guerra Civil i el Franquisme i la història del grup feminista "Les filles de Lilith". També es parla de l'Arxiu Històric Municipal de Vila-seca, dels documents sobre Constantí tro-

bats en arxius de Reus i sobre el projecte de nou arxiu que es vol construir a Reus. Podeu consultar la versió digital del butlletí a <http://www.usuariis.tinet.cat/arxiucon/butlleti.htm>

Arxiu Històric de Girona

Nous instruments de descripció de l'AHG

Entre els instruments de descripció elaborats durant aquests darrers mesos i que estan a la vostra disposició destaquem els següents catàlegs:

Catàleg de la sèrie d'expedients del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya, dels anys 1940 a 2001 del fons AHG_1_Indústria. La sèrie està formada per 14.269 expedients de creació, de modificació i de tancament de les indústries de Catalunya registrades a partir de 1940 al Registre Industrial del Ministeri d'Indústria i després de les transferències a la Generalitat al Registre d'Establiments Industrials del Departament d'Indústria. El catàleg consta del nom i adreça de l'empresa, les dates d'alta i de baixa i el número de registre.

Indexació dels expedients de frontera de la Direcció General de Seguridad de la Comisaria de Policia de la Frontera Oriental corresponents als anys 1940-1943 del fons AHG_3_Govern Civil. Aquesta base de dades conté els noms de les persones a les quals la policia de Figueres obrí expedient per qüestions relacionades amb la frontera espanyola: pas clandestí, desmantellament de xarxes, contraban, etc. En aquest moment es poden consultar els noms de 8.363 persones que corresponen a les primeres 56 capses (de les 598 que formen la sèrie) tot fent recerca per qualsevol paraula.

Catàleg en base de dades dels expedients de classes passives que corresponen al fons AHG_3_Hisenda. Es tracta de fitxes de pensionistes de l'administració pública. Hi figuren militars, guàrdies civils, mestres, vídues de funcionaris, pares de soldats desapareguts o morts, supervivents de campanyes colonials, etc. i també pensions concedides en concepte de creus i medalles militars. Hi consta el nom, l'objecte i la data d'alta i de baixa de la pensió. Les altes comprenen des de 1875 a 1970 i les baixes figuren com a anteriors a 1958 i fins a 1970.

Catàleg de les fitxes de registre de les persones que figuraren com a treballadors o representants de la CNS dins l'àmbit territorial de la província de Girona. Aquesta documentació correspon a la sèrie AHG_10_CNS-AIS. Aquesta sèrie consta de 1.519 fitxes del personal de la Confederació Nacional de Sindicats durant els anys de vigència d'aquest sindicat vertical, 1939-1979. Hi consta el nom i els anys, l'organisme local o provincial al qual estaven adscrits i el lloc de treball que ocupaven.

Inventari-catàleg del fons AHG_3_Comerç Delegació Provincial de la Comissaria General de Abastecimientos y Transportes, 1940-1984. Durant els primers anys, en un marc caracteritzat per una economia autàrquica i una gran escassetat de productes, la seva principal funció fou la regulació del mercat dels béns de consum més bàsics, principalment d'alimentació. Amb els anys i el desenvolupament econòmic, les funcions i competències de la Comissaria evolucionen cap a la inspecció, el proveïment i la vigilància de preus. L'any 1981 fou integrada al Servicio Nacional de Productos Agrarios (SENPA) i va ser definitivament suprimida el 1984. La documentació està formada per documents de gestió administrativa i mapes de proveïments elaborats per la pròpia Comissaria, 1943-1951.

Catàleg dels fons patrimonial AHG_12_Clopés de Sant Hilari Sacalm, 1281- 1874 que està format per 27 pergamins i 3 capses de documentació en paper, el qual conté part de la documentació reunida i generada pels Clopés de Sant Hilari com a resultat de la gestió del patrimoni familiar.

Catàleg dels fons patrimonial AHG_12_Sàbat de Celrà, 1661-1941 que està format per 7 capses de documentació en paper. Conté part de la documentació reunida i generada pels Sàbat de Celrà en l'administració del patrimoni a partir del segle XVII.

Jornades: Documentació notarial i arxius

Els fons notariaus constitueixen una part essencial de l'Arxiu Històric de Girona, i en conseqüència, conscients del valor d'aquesta documentació i de les múltiples possibilitats de recerca que ofereixen, a l'Arxiu Històric de Girona, hem programat unes jornades per al proper mes d'octubre amb la col·laboració de les universitats de Girona i de Savoia, amb la intenció que siguin un punt de trobada, de debat i d'intercanvi d'experiències entre totes aquelles persones interessades en aquest tipus de fons documentals, tant des del punt de vista dels usuaris, és a dir, de la recerca històrica, com dels professionals arxivers que han de vetllar per la custòdia d'aquesta documentació. A part de la visió que en donaran els historiadors, tindrem ocasió de tractar aspectes tan bàsics i fonamentals com són la descripció i el repte que suposa la futura conservació d'aquest patrimoni documental. En definitiva, una cita que vol contribuir al coneixement d'aquests fons tan emblemàtics per al nostre Arxiu i a la qual, òbviament, hi esteu tots convidats els propers 5 i 6 d'octubre

La primera ponència serà sobre l'estat de la qüestió dels fons notariaus a les comarques gironines, a càrrec d'Antoni Mayans i Xavier Puigvert, arxivers de l'ACG d'Olot; diverses ponències sobre investigació històrica a partir de les fonts notariaus a les diferents èpoques a càrrec dels professors i professores d'Universitat Christian

Guilleré i Anthony Pinto, de la Universitat de Savoie (França) i Pere Gifre i Rosa Congost de la Universitat de Girona. També hem programat una tribuna d'experiències coordinada per Laureà Pagarolas, director de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, on s'exposaran diverses metodologies de descripció d'aquests fons a l'Arxiu Històric de Girona i als Arxius Departamentals del Pirineus Orientals a Perpinyà. Pere Puig, director de l'Arxiu Històric de Terrassa i representant de la Subdirecció al CIA-ICA, presentarà els projectes en curs de la secció d'arxius notariaus d'aquest organisme i finalment també hi haurà una sessió sobre conservació de fons notariaus a càrrec de Tomàs López de Tecnodoc, Catalunya. Continua l'exposició 1956, l'any del fred...

L'exposició que van realitzar l'Arxiu Històric de Girona i l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà sobre el fred que va matar les oliveres empordaneses a mitjans dels anys cinquanta continua la seva trajectòria. Des del gener s'ha pogut visitar a Figueres, Girona, Ordís, Cadaqués i Cabanes; de juny a octubre es podrà veure al Far d'Empordà, Vilaür, Boadella, Fortià, Biure d'Empordà, Darnius, Llançà, Roses, Viladamat i Palau-saverdera.

S'ha obert la nova sala de consulta

Després d'uns quants mesos, finalment és pot oferir als usuaris la nova sala de consulta. S'han millorat quasi totes les instal·lacions: parquet, taules, cadires, lleixes, làmpades, connexions elèctriques per als ordinadors, etc.

Arxiu Històric de Lleida

Nous instruments de descripció

Des de la inauguració de la nova seu s'està treballant intensament en la descripció documental dels fons que tenen més demanda per part dels investigadors i usuaris.

En els darrers mesos s'han enllestit diferents instruments de descripció de fons de l'administració perifèrica de l'estat. S'ha fet necessari elaborar un nou inventari del fons d'Intendència d'Hisenda (1716-1832), 19,5 m. i un altre del fons de la Direcció General de Regions Devastades d'Obres Públiques (1939-1960), 23,5 m.

Del fons de la Delegació provincial d'Hisenda s'ha fet un catàleg dels plànols referents a béns exceptuats de desamortització de diferents zones de muntanya. Es tracta de 321 plànols que abracen els anys 1887-1961 i que van ser transferits pel Departament de Medi Ambient. D'altra banda, del fons del Centre de Gestió Cadastral i Cooperació Tributaria s'han elaborat varis catàlegs de plànols i fotografies de rústica i urbana, que donen una informació fonamental per entendre l'evolució de les finques rústiques i urbanes de la província. D'una part, un catàleg de plànols parcel·lars d'urbana dels municipis (1968-

1997), 572 unitats i d'altra, un catàleg de fotografies per contacte i diapositives de vols aeris de rústica i urbana (1969-1990), 10.041 unitats.

Cursos de l'Associació d'Arxivers de Catalunya

S'han iniciat els cursos de formació de l'Associació d'Arxivers de Catalunya corresponents a l'any 2006 a l'Arxiu Històric de Lleida. El 29 de maig es va fer el curs *Signatura digital i certificació digital* i hi van assistir 13 persones. El 7 de juny es va dur a terme la *Jornada sobre l'aplicació de la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)* amb una àmplia presència d'arxivers de Lleida i comarques. La jornada va ser impartida per Àngels Bernal, coordinadora dels grups del projecte NODAC, i Anna Magrinyà, secretària del Comitè NODAC. El nombre de participants va ser de 30 persones.

Ingrés de documentació

Han ingressat 67 fotografies i quatre carpetes de documents del fons de la Direcció General de Regions Devastades d'Obres Públiques (1945-1949) així com dos fotografies de la presó i l'hospital de Lleida (1936-1939), procedent d'una compra feta per la Generalitat de Catalunya l'any 2005.

En el mes de març hem rebut tres transferències de documentació de l'Oficina Comarcal del Segrià del Departament d'Agricultura. La majoria de la documentació fa referència a primes, ajuts i indemnitzacions de la CEE en els diferents sectors agropecuaris entre els anys 1987-2002 i ocupa uns 57,5 m.l. Hi ha també targetes d'agricultors i directors d'explotacions agràries des de l'any 1939 fins el 1993 (8 m.l.).

Exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya"

La planta baixa de l'Arxiu Històric de Lleida ha acollit l'exposició *El Retorn dels documents confiscats a Catalunya* des del dia 9 de maig fins l'11 de juny. L'exposició ha mostrat en diferents espais el procés de confiscació dels documents, la finalitat informativa i repressiva, la crònica de la reivindicació, el retorn dels documents i la recuperació de l'arxiu de la Generalitat de Catalunya. La mostra ha tingut un ampli ressò i acceptació per part de la ciutat de Lleida i el seu entorn, i el número de visitants ha estat de 2.418 amb un promig diari de 75 persones. La gent que ha gaudit de l'exposició s'ha sentit molt sensibilitzada amb els fets i ens ha donat ampli testimoni d'això en els dies que ha estat oberta al públic.

Arxiu Comarcal del Maresme

S'organitza un curs de fotografia a l'arxiu comarcal

El proper dia 30 de setembre de 2006 l'Arxiu Comarcal del Maresme en una sessió matinal de

9 a 14 h té previst un curs sobre la *Identificació dels procediments tècnics en l'origen de la fotografia* a cura de Pau Maynés, a la seu de l'arxiu i la inscripció és gratuïta.

Arxiu Comarcal de la Noguera

Digitalització del fons d'imatges de l'arxiu comarcal

S'han digitalitzat més de 6.000 imatges dels anys 1927 a 1959 dels fotògrafs Daniel Torruella, Francesc Borràs i Pau Bertran. Amb aquesta actuació posem a disposició dels usuaris de l'arxiu les fotografies que fins ara es conservaven en negatiu.

Exposició: Temps de revolta. Balaguer i la Noguera els anys 20 i 30. Fons fotogràfic de Daniel Torruella

Del dia 15 de juliol a 8 d'octubre de 2006, l'Arxiu Comarcal juntament amb el Museu de la Noguera s'organitza una exposició d'imatges dels anys 1920 i 1930 que mostren diferents aspectes de la vida d'aquells anys a la comarca de la Noguera i sobre l'autor de les fotografies, Daniel Torruella Valls, gran aficionat a la fotografia i president de la Secció fotogràfica del Centre Excursionista de Balaguer.

L'Espai del Mal

Edició de actes del IX Curs d'estiu de la Càtedra d'estudis medievals Comtat d'Urgell, celebrat els dies 7, 8 i 9 de juliol de 2004 a Balaguer.

Arxiu Comarcal del Priorat

Cicle de conferències a l'arxiu comarcal Aspectes d'història del Priorat al segle XX

L'Arxiu Comarcal del Priorat conjuntament amb l'Ajuntament de Falset i Carrutxa ha organitzat aquest segon cicle de conferències que han versat sobre diferents aspectes de la comarca en el primer terç del segle xx. Aquestes han tingut lloc a la seu de l'arxiu des del 27 de maig fins el 17 de juny de cada dissabte a les 19 hores.

Les conferències que han tingut lloc han estat les següents: el 27 de maig: *Educació, cultura i moviment obrer al Priorat* per Salvador Palomar; el 3 de juny: *Les organitzacions de la drete falsetana al primer terç del segle xx*, per Pere Audí; el 10 de juny: *Refugiats de les zones de guerra al Priorat*, per Miquel Martorell; i el 17 de juny: *Incontrolats i violència revolucionària a l'estiu de 1936. Una aproximació*, per Toni Orensanz.

Exposició Lluís Companys i la seva època 1882-1940

Del 3 al 14 de juliol ha tingut lloc a l'Arxiu Comarcal del Priorat l'exposició *Lluís Companys*

i la seva època 1882-1940 que recull notícies i dades que tingueren lloc durant la vida del president Companys. La inauguració de l'exposició va tenir lloc el dia 3 de juliol i es complementà amb una conferència de Josep M. Pons Altès sobre la figura de Lluís Companys. L'exposició està organitzada per la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana (CCEPC), el Consell Comarcal del Priorat i el Centre d'Estudis del Priorat (CEP). Ha restat oberta tots els dies laborables de 10 a 14 hores.

Arxiu Històric de Sabadell

Publicació de l'inventari de l'hemeroteca local de l'Arxiu Històric de Sabadell

El dia 6 de juny es va presentar l'*Inventari de l'hemeroteca local: publicacions periòdiques sabadellenques (1854-2004)*, editat per l'Arxiu Històric de Sabadell i confeccionat per la responsable de la seva Hemeroteca, Gisela Figueras.

L'inventari constitueix el quart número de la col·lecció "Eines de l'Arxiu" i recull el gran volum de premsa històrica i publicacions periòdiques més modernes, que ha alimentat l'hemeroteca local de l'AHS des de la segona meitat del segle XIX. L'obra és el resultat de la intervenció sobre l'hemeroteca local durant els darrers anys i mostra totes les capçaleres sabadellenques disponibles a l'Arxiu Històric de Sabadell des de 1854 fins el 2004.

L'*Inventari de l'hemeroteca local: publicacions periòdiques sabadellenques (1854-2004)* compta amb un pròleg de Maria del Tura Molas, directora de l'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya, i amb una introducció sobre els orígens de l'hemeroteca i la intervenció tècnica sobre la col·lecció. Les dades de cada títol es representen sota una fitxa descriptiva de la publicació i s'acompanyen de la fotografia del primer número. Per tal de facilitar la cerca dins les més de 1.000 capçaleres que s'hi descriuen, la publicació disposa de quatre índexs: d'editors, de matèries, cronològic i un índex de títols complementari al repertori que l'any 1972 va publicar Joan Puig i Pujol.

L'obra neix amb la intenció d'esdevenir un instrument que satisfaci les exigències de la recerca històrica i alhora que impulsi la proliferació d'estudis de la història de la premsa a la ciutat. Per a l'obtenció de l'inventari us podeu poseu-vos en contacte amb l'Arxiu Històric: tel. 93 726 87 77 o escriuiu a ahs@ajsabadell.cat.

Arxiu Municipal de Sant Joan Despí

Restauració d'una fotografia de gran format

L'Arxiu municipal de Sant Joan Despí ha restaurat una fotografia de mides 1,18 x 4,45 m., que

consisteix en una vista panoràmica del nucli urbà de Sant Joan Despí presa des de l'alçada de l'estació del ferrocarril i realitzada entre 1950 i 1960. Aquesta fotografia havia decorat l'establiment conegut com cal Vila. L'any 1998 la família de pastissers descendents dels antic forners, cedeixen la fotografia a l'Ajuntament aprofitant el trasllat del negoci a un altre local on no hi podrà tenir cabuda.

L'actuació per a la seva restauració ha estat encarregada al taller de Pau Maynés que la realitzà durant l'any 2005 en les dependències de l'Arxiu municipal, atès que les mides de la peça dificultaven el seu trasllat. A més dels treballs de neteja, de reparació d'estrips i de solventar les petites pèrdues d'imatge, el fotògraf Pepo Segura va efectuar una còpia digital restaurada, així com una còpia en paper en una mida adient per a la seva conservació dins les planeres. Seguidament es procedí a emmarcar la fotografia original i dotar-la de protecció. Actualment és a l'espera de ser penjada a les dependències de l'Arxiu municipal. També i per suggeriment del propi restaurador, hem procedit a convertir aquesta imatge en la il·lustració del punt de llibre i de control de préstec de la biblioteca municipal Miquel Martí i Pol.

Arxiu Comarcal del Solsonès

Inici del projecte de digitalització de la premsa comarcal del Solsonès

Durant el primer semestre d'aquest any s'han portat a terme les gestions per poder digitalitzar diverses capçaleres de premsa comarcal que estan en mans de particulars.

En aquesta primera fase s'han digitalitzat les publicacions en mans privades: *Lacetània*, *la Veu del seminari*, *la Patria*, *el Rebenque*, *Acció Popular*, *el Montañés* i *la Verdad*. Al mateix temps s'han començat a reproduir també algunes de les capçaleres ja dipositades a l'hemeroteca de l'arxiu com: *Butlletí de l'Associació de Veïns*, *la Nueva Estirpe*, *l'infantil*, *Llum* i *Guia* i *Solsona*.

El projecte pretén, a mig termini, poder disposar de tota la premsa del Solsonès en format electrònic per tal d'oferir als usuaris una eina per a la recerca més completa i amb accés remot.

Una nova col·lecció de llibres: Estudis i Textos del Solsonès

Amb aquesta denominació apareix una nova col·lecció de llibres impulsada per l'Arxiu Comarcal del Solsonès i el Centre d'Estudis Lacetans. Neix amb l'objectiu de fomentar i aprofundir en la recerca històrica i cultural de l'entorn més proper i té la voluntat de difondre els treballs i documents que no tenen cabuda en una publicació periòdica. Els volums de la col·lec-

ció seran de caire monogràfic i oferiran tant recerques i investigacions com transcripcions de documents fets al Solsonès o amb una forta incidència en aquest àmbit territorial. El primer volum, *Un liberal en terra de carlins. Memòries de Joan Fornell*, es va presentar a la Sala Gòtica del Consell Comarcal del Solsonès el dissabte 13 de maig.

Arxiu Històric de Tarragona

Presentació del número 3 de la col·lecció Materials Didàctics de l'Arxiu Històric de Tarragona

El passat dia 11 de maig va tenir lloc a la sala d'actes de l'AHT la presentació del núm. 3 de la col·lecció *Materials Didàctics de l'Arxiu Històric de Tarragona*, que porta per títol *Viatge per l'associacionisme al Camp de Tarragona en temps de la II República (1931-1939)*. L'acte va comptar amb la presència del Subdirector General d'Arxius. Sr. Ramon Alberch, i cal remarcar la notable presència de persones vinculades al món de l'ensenyament, mostra de l'interès que va despertar aquest nou número. La publicació va adreçada als alumnes de Batxillerat i ha estat tramesa a tots els instituts de secundària de Tarragona i el seu entorn mes proper per tal que els professors puguin endegar projectes d'investigació sobre l'associacionisme a les seves respectives localitats, seguint les pautes d'estudi que el treball proposa.

Lliurament d'instruments de descripció

El passat dia 7 de juny, a la seu de l'AHT, es va fer lliurament al Sr. Josep Mª Güell Socias, en representació de la família, dels inventaris dels fons personals Josep Mª Güell Socias i Daniel Güell Socias, així com del fons d'Empresa Ferreria Socias. L'elaboració d'aquests inventaris permet a l'AHT avançar en la descripció exhaustiva dels seus fons i posar a disposició dels usuaris nous instrument d'estudi de la societat tarragonina del segle xx.

Visites d'estudiants a l'AHT

Dins l'apartat de visites rebudes en els darrers mesos, hem de referir-nos als alumnes universitaris que han realitzat classes pràctiques centrades en el coneixement de l'arxiu, les seves funcions i activitats principals, així com els seus fons, instruments de descripció i sistemes de consulta, amb l'acompanyament de la mostra d'una tria de documents; així, s'han rebut alumnes de les àrees de Ciències i Tècniques Històriques, d'Història Contemporània i de Ciències de l'Educació i Psicologia.

En l'àmbit de l'Educació Secundària, han visitat el nostre centre sis grups d'alumnes de 2on d'ESO

de l'IES Martí Franquès, de Tarragona. Aquestes visites han tingut com a objectiu donar una perspectiva de la Tarragona Medieval, una breu explicació sobre conceptes bàsics d'arxivística i més extensament sobre la fabricació de suports escripturaris en base a l'observació d'una selecció de documents. Als alumnes se'ls va lliurar un dossier de material didàctic relacionat amb la visita.

Cloenda del Màster en Gestió i Difusió de Fonts Arxivístiques i Documentals, de la Universitat Rovira i Virgili

En el marc de la col·laboració de l'Arxiu amb la Universitat Rovira i Virgili, el passat dia 8 de juny va tenir lloc a la sala d'actes de l'Arxiu Històric de Tarragona l'acte de cloenda del Màster en Gestió i Difusió de Fonts Arxivístiques i Documentals; la cloenda d'aquest ensenyament, que s'ha impartit els cursos 2004-2005 i 2005-2006, ve a significar la finalització d'un període de 10 anys en que la URV ha ofert, gairebé sense interrupcions, formació especialitzada en arxivística.

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

S'edita el butlletí informatiu de l'ACVO

El mes de maig s'ha editat el primer número del butlletí informatiu de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, amb una tirada de 400 exemplars. Aquest butlletí vol ser un mitjà d'informació per difondre les activitats de l'Arxiu, així com un vincle d'unió entre els usuaris i les institucions vinculades a l'ACVO.

La publicació té els següents apartats: ingressos de documentació; estadística de consulta; informacions de l'Arxiu Municipal de Granollers; actes de difusió i notícies dels municipis, secció que aquest número inclou les dades bàsiques dels arxius municipals i una breu notícia de l'Arxiu de Memòria Popular de la Roca del Vallès.

Exposició fotogràfica Records de Granollers, d'Esteve Gironella

El 22 de maig es va inaugurar a l'Arxiu Comarcal l'exposició de fotografies d'Esteve Gironella, amb la presència de les autoritats locals i d'unes 150 persones. Al mateix acte es va presentar el llibre-catàleg de la mateixa exposició. Aquesta activitat ha estat organitzada per l'Arxiu Municipal de Granollers i el Museu de Granollers, amb la col·laboració de l'Arxiu Comarcal.

Ingressos de documentació

Respecte als ingressos de fons documentals, volem fer una correcció: a l'anterior número d'"Arxius" es va publicar que dels Jutjats de Granollers havien ingressat 1200 metres lineals del període 1912-1990. En realitat foren 863 ml i les dates extremes 1922-1990.

Altres**I Jornades sobre el Patrimoni Documental de les Garrigues**

Fruit de l'interès que ha despertat entre la societat civil la futura creació de l'Arxiu Comarcal a les Borges Blanques, els dissabtes 8 i 15 de juliol del 2006 els Centres d'Estudis de les Garrigues i de la Conca de Barberà en col·laboració amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Consell Comarcal de les Garrigues, l'Ajuntament de les Borges, l'Institut Ramon Muntaner i el Centre d'Estudis local del Vilosell organitzaren les I Jornades sobre el Patrimoni

Documental de les Garrigues. En total es presentaren onze comunicacions i es realitzaren dues taules rodones amb gran assistència de públic, el qual mostrà molt d'interès en disposar de l'esmentada infraestructura per tal de preservar, inventariar i difondre la documentació d'institucions públiques i entitats privades. Recordem que durant la passada Guerra Civil es destruïren els fons del registre de la propietat i de les notaries. En les sessions de treball hi participaren diversos alcaldes i investigadors de la comarca així com arxivers de Cervera, Lleida i Montblanc. La darrera sessió comptà amb la presència del subdirector general d'arxius, Ramon Alberch Fugueras.

Rerefons

Augment exponencial d'usuaris i manteniment de la qualitat del servei.

Arxiu Nacional de Catalunya

L'Arxiu Nacional de Catalunya ha aprofundit, en els darrers anys, la seva política de comunicació del patrimoni als ciutadans, al mateix temps que ha implementat diversos recursos i serveis per tal d'augmentar la implicació social de la institució. Dintre d'aquesta política general, la creació d'un servei didàctic ha permès desenvolupar la col·laboració de la institució amb el món docent en la formació de futurs ciutadans.

Després d'una primera etapa d'experimentació, l'impuls institucional per a la creació d'aquest servei ha estat marcat per la col·laboració entre els Departaments de Cultura i Educació de la Generalitat de Catalunya, concretada amb la signatura d'un acord marc i un acord específic al no-

vembre de 2004 i abril de 2005 respectivament.

La signatura d'aquests acords va representar per a l'SDANC el tancament de l'etapa de provisionalitat i l'inici d'una nova etapa de consolidació i creixement, que es defineix entorn de dos objectius generals: el desenvolupament dels instruments dissenyats i la difusió del servei arreu del territori.

El primer d'aquests objectius, centra la seva atenció, fonamentalment, en la implementació -tant en la intranet com a internet- de l'aplicatiu SDANC RECERCA, l'interès del qual rau en la possibilitat que ofereix de crear un gran catàleg de fonts seleccionades per la seva qualitat didàctica.

El segon objectiu –la difusió del servei en el territori– es canalitza fonamentalment a través de dues línies d'actuació: l'edició mantinguda de publicacions didàctiques i la participació en grups de treball.

Quant a les publicacions, a les ja existents se suma ara una nova col·lecció, *Exposicions. Una mirada crítica*, que té per objectiu l'exploració didàctica de les mostres en l'organització de les quals participa l'ANC. El primer volum d'aquesta col·lecció, amb el títol *Atansem-nos a l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya"*, es presentarà en breu.

En relació a la participació en grups de treball, l'SDANC ha donat en els darrers mesos algunes passes importants. En aquest sentit, cal destacar la sessió de treball que va tenir lloc a la seu de l'ANC el dia 5 d'abril. En resposta a la invitació del director de l'Arxiu, van participar en aquesta trobada: el sr. Joan Badia, Subdirector General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la sra. Carme Altés, Cap del Servei de Recursos Pedagògics, els responsables de Centres de Recursos Pedagògics de Catalunya, d'altres tècnics del Departament d'Educació i els responsables del Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya, amb l'objectiu d'aprofundir en les línies de col·laboració, tant pel que fa al disseny i programació d'activitats com a la seva difusió. Sens dubte, aquesta col·laboració pot ajudar a difondre el SDANC a través de tot el territori i augmentar el nombre d'usuaris, però també a millorar la qualitat del servei ofert, en tant que permet detectar més eficientment els canvis en les necessitats docents i respondre de manera àgil, bo i incorporant el dinamisme que la programació didàctica ha de tenir.

Un altra acció en el mateix sentit és la participació en el Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona (CCPB), del qual l'ANC n'és membre després de la signatura del conveni corresponent, el juny de 2005. Format per 114 entitats que ofereixen activitats didàctiques, el CCPB es manifesta com un referent per al professorat de les comarques barcelonines en el moment de programar les seves activitats docents. Centrat, en un primer moment, en la ciutat de Bar-

celona, el CCPB ha iniciat la incorporació d'entitats de les comarques més properes amb l'Arxiu Nacional de Catalunya.

El proper 28 de juny se celebrarà a l'ANC la tercera sessió del CCPB i la presentació de l'SDANC als altres membres del Consell. En el marc d'aquesta sessió, tindrà també lloc la primera trobada dels grups de treball que han de posar les bases per l'organització de les I Jornades Tècniques del CCPB. Els diferents representants de les institucions que formen part del Consell participaran en un dels grups que reflexionaran sobre els temes següents:

Els reptes d'una nova educació científica i tecnològica, coordinat per la professora Neus Sanmartí (UB); *Educació i llenguatges artístics en el segle XXI*, coordinat per la professora Teresa Malagarriga (UB), i *L'educació per a la ciutadania: objectiu de la col·laboració entre l'escola i les entitats*, coordinat pel professor Joan Pagès (UB), grup en el qual participarà el SDANC.

Finalment, l'SDANC presentarà un estand en la fira *Museus i Educació* que, organitzada pel Museu Marítim de Barcelona i adreçada al professorat, tindrà lloc els dies 4, 5, 6 i 7 de juliol en la seu d'aquesta institució.

La participació en les xarxes de comunicació i grups de treball facilita la reflexió i l'intercanvi entre entitats que tenen objectius comuns, permet copsar més fàcilment els canvis socials i culturals que necessàriament han de provocar el replantejament de la metodologia didàctica emprada i permeten establir una comunicació ràpida i directa amb els usuaris, la qual cosa ha de redundar necessàriament en un millor servei.

La consolidació del SDANC es mostra amb el creixement d'usuaris que de 463, durant el curs 2004-2005, ha passat a 1280 durant el curs 2005-2006. Amb les noves línies de col·laboració encetades, s'espera augmentar encara molt més el nombre d'usuaris durant el curs vinent.

En aquesta nova fase, l'SDANC s'esforça per difondre el servei i, molt especialment, per dissenyar un sistema que garanteixi el manteniment de la qualitat al mateix temps que l'augment dels usuaris.

L'exposició de fotografia "La mirada d'un metge andorrà. Testimoni d'una època (1890-1920). Fotografies tarragonines de Joaquim de Riba Camarlot".

Ricard Ibarra Ollé, director de l'Arxiu Històric de Tarragona

El passat dia 15 de juny va tenir lloc a Andorra la cloenda de l'Exposició de fotografia *La mirada d'un metge andorrà. Testimoni d'una època (1890-1920). Fotografies tarragonines de Joaquim de Riba Camarlot*. Aquesta mostra, tal i com s'informava al núm 44 del present Butlletí, aplega una selecció de la producció fotogràfica d'aquest metge andorrà, un material que es troba integrat dins el fons de la Casa Rossell d'Ordino, a l'Arxiu Nacional d'Andorra, on hi va ser ingressat l'any 1996. Abasta 38 metres lineals i la seva cronologia abraça des de finals del segle XIV fins al anys vuitanta del segle XX.

L'exposició ha estat possible gràcies a l'acord entre el Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació del Govern d'Andorra i la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya. La coordinació s'ha realitzat des de l'Arxiu Històric de Tarragona i els comissaris han estat Susanna Vela, Francesc Olivé i qui escriu aquestes línies. Per tal de complementar la mostra, s'ha publicat un catàleg que inclou una àmplia selecció de les imatges exposades, juntament amb textos que ajuden a entendre l'autor i la seva època, així com la tècnica fotogràfica emprada i aspectes formals d'estructuració de la mostra; aquest catàleg pot trobar-se a les llibreries de la Generalitat. Joaquim de Riba (1856-1925) fou metge de professió i fotògraf d'afició, va estudiar medicina a la Universitat de Barcelona entre els anys 1879 i 1886 i l'octubre de 1880 ingressà com a practicant de medicina a l'Hospital de la Santa Creu; l'any 1890 s'instal·là per exercir com a metge a la localitat

d'Alcover, en ple Camp de Tarragona, on romandrà fins l'any 1920 en que retorna a Ordino, on morirà l'any 1925 a l'edat de 69 anys.

En total, de Riba va romandre durant 30 anys a les terres tarragonines. Home format i amb inquietuds culturals, va relacionar-se estretament amb personatges rellevants de la cultura de les comarques del Camp i, en aquest sentit, no ha d'estranyar que la fotografia, en plena època d'expansió, atragués la seva atenció; de fet, ja a la seva època d'estudiant a Barcelona realitzà alguna fotografia, la qual cosa li ha suposat ser reconegut com el primer fotògraf d'Andorra. Fruit d'aquesta afició, Joaquim de Riba va generar una notable producció fotogràfica durant els anys d'estada a Alcover. D'entre aquest material, es varen poder identificar 231 fotografies realitzades durant aquest període, que ens mostren aspectes diversos de la societat de l'època i del territori on residia; d'aquestes se'n seleccionaren un total de 82 per a ser exposades, amb la intenció de poder donar una perspectiva global d'aquells aspectes que van centrar la seva atenció i que, alhora, aporten una valuosa informació sobre la societat d'inicis del segle XX a les comarques tarragonines.

D'altra banda, atenent a que les fotografies seleccionades abasten un total de cinc comarques: l'Alt Camp, el Baix Camp, el Baix Penedès, el Tarragonès i el Priorat, es va coincidir en la necessitat de que calia programar una itinerància que permetés portar-la a totes elles per tal de que el màxim

nombre de persones poguessin accedir al seu contingut; així, després de la inauguració a Tarragona el dia 25 d'octubre de 2005, l'exposició ha anat a Alcover, El Vendrell, Reus, Falset i Valls, per acabar aquest itinerari a Andorra la Vella. En total, per tant, la mostra ha recorregut 7 poblacions, mentre que l'assistència de públic en total s'ha estimat en més de 3.500 persones. L'acollida a les poblacions on s'ha exposat ha estat bona, especialment a les comarques d'on hi havia més imatges, bàsicament l'Alt Camp, el Tarragonès i el Baix Camp. Cal esmentar el llibre que s'ha posat a disposició dels vi-

sitants per tal que escrivissin tota mena d'informacions que ajudessin a completar o a corregir els peus de fotografia existents. Gràcies al llibre, s'han pogut identificar indrets i fins i tot persones.

Finalitzada la itinerància de l'exposició, resulta paradoxal constatar com aquestes fotografies han realitzat, 81 anys després de la mort del seu autor, el mateix itinerari que aquest va fer en vida. A partir d'ara l'obra fotogràfica de Joaquim de Riba Camarlot, el primer fotògraf andorrà, serà més coneguda al nostre país i confiïm que mes valorada.

Memòries d'un arxivador de secà Albert Villaró

El forense

La trucada –massa matinera, prèvia al primer cafè– és de la policia municipal. Demanen per l'arxivador. Ha passat alguna cosa. Que si pot baixar. De seguida, faltaria més, a les seves ordres. Mentre ressegueix escales i passadissos, mira de fer memòria. Que se'n recordi, no hi ha motius d'alarma. L'arxivador sempre ha procurat esborrar pistes, eliminar indicis. Ara, que mai no se sap: el braç de la llei és llarg, etcètera. El nerviosisme augmenta a mesura que s'acosta a la central. A la recepció tot són cares serioses i circumspectes. Potser sí, que la cosa és greu, pensa. Que passi. A la Sala de Situació hi ha reunió del Gabinet de Crisi. Damunt de la taula hi ha un cadàver. Més ben dit, part d'un cadàver. Una calavera, blanca, lluent, ben dentada, amb aquella rialla forçada (però sense el maxil·lar inferior). Tothom se la mira a distància, com si mossegués, amb una certa prevenció: allà dins hi havia hagut, una vegada, un contribuent. El sergent situa la macabra troballa: uns escombriaires, mentre buidaven un contenidor. L'arxivador, com a tècnic reconegut (i únic a la casa) en coses velles, segur que hi té alguna cosa a dir. De res no li serveix protestar. L'arxivador assegura que no sap res sobre esquelets ni calaveres. Ho dub-

ten. Un crani de més de deu anys d'edat ha de pertànyer, per força, als dominis insondables de la ciència arxivística. L'arxivador no pot deixar de col·laborar si no vol aixecar sospites, qui sap si una acusació d'encobridor d'un crim horrible, passional. Per sort, l'arxivador havia estat jove: una vegada va compartir pis amb un estudiant de medicina. Al pis tenien un crani igual, damunt del televisor i al costat del moble bar, des d'on presenciava ben mut llarguíssimes nits de botifarra, festes multitudinàries i alguna estona d'estudi. Durant un instant, l'arxivador va pensar si no era la mateixa calavera. No l'era, però compartia característiques: una taca més fosca a l'occipital, una blancor química poc natural, aconseguida a còpia de banys d'aigua oxigenada i d'algun producte càustic. Per tant, es tractava d'una eina d'estudi, i, al mateix temps, un recordatori de la futilitat de les coses mundanes. Calia buscar el metge o, en el seu defecte, l'aspirant. Res de misses negres, per sort. Els escombriaires havien portat també alguns sacs amb paperots. Revistes mèdiques, llibres de text, vademécums. El cercle s'estrenyia. En aquell carrer, només n'hi vivia un. Bravo, Sherlock. Cas tancat.

Bibliografia

ALMACELLAS, Josep Maria. *Del carrer a la sala de concerts: Banda Municipal de Barcelona (1886-1944)*. Barcelona: Arxiu Municipal, 2006. 489 p. (Memòria de Barcelona).

Arxiu Comarcal del Solsonès. Butlletí informatiu de l'ACS. Num. 7 (desembre 2005).

Arxiu Històric de Girona. Informació. Núm. 30 (juny, 2006).

Bons, edictes i anuncis (segle XIX). Catàleg de l'Arxiu Municipal de Lleida. Lleida: Ajuntament i Pagès Editors SL, 2006. 227 p. (Guillem Botet, 5).

CATALAN I BENAVENT, Montserrat. "Arxius històrics a Poblet. El Montserrat Tarradellas i Macià i el de la Casa Ducal de Medinaceli". A: *El Francolí*, 247 i 248 (l'Espluga de Francolí, febrer i març de 2006), p. 22-24 i 22-24.

COMMA 2004.3-4. *International Journal on Archives*. Paris: ICA, 2004. 290 p.

El racó de l'Arxiu. Butlletí de l'Arxiu Històric Municipal de Constantí, número 19 (març-abril de 2006).

El racó de l'Arxiu. Butlletí de l'Arxiu Històric Municipal de Constantí, número 20 (maig - juny de 2006).

En memòria de Josep M. Pons Guri (1909-2005). Arenys de Mar: Ajuntament, 2006. 110 p.

ESCORIHUELA MAGRINYÀ, Isidre; FANTOVA CENTELLES, Antònia. *Josep Alsina Martí (1940-1990)*. Andorra: Govern d'Andorra. Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, Arxiu Nacional d'Andorra. Banc Internacional - Banca Mora, novembre del 2005. 400 p.

Fideis Historie. *El fons del Districte Notarial de Terrassa*. Terrassa: Ajuntament. Arxiu Comarcal del Vallès Occidental. Arxiu Històric de Terrassa, 2006. 16 p., 16 p. (Col·lecció el Portal de la Guia, núm. 1).

GRAU I PUJOL, Josep M. T. "La Conca de Barberà en dos fons patrimonials: Tarragona i el Priorat". A: *El Foradot*. Revista bimestral de Montblanc, 34 (Montblanc, gener-febrer de 2006), p. 22.

IBARRA, Ricard; MIRÓ, M. Isabel; MORLANES, Judit. *Materials didàctics de l'Arxiu Històric de Tarragona. Viatge per l'associacionisme al Camp de Tarragona en temps de la II República (1931-1939)*. Tarragona: Arxiu Històric de Tarragona, 2006. 28 p. (Materials didàctics, 3).

Josep Maria Cañella. *Reus 1856-París 1902. Photographie des artistes*. Figueres: Museu Empordà, 2006. 244 p.

L'Arxiu de la Baronia Eramprunyà. *Els documents de Begues*. Begues: Centre d'Estudis Beguetans, 2006. 63 p.v

MAGÁN PERALES; José Maria A. *La circulación ilícita de bienes culturales*. Valladolid, editorial Lex Nova, julio 2001. 526 p.

MARUGAN I VALLVÉ, Carme Maria; RIPOLL I BORRELL, Xavier. *Recull d'imatges de la Vallferrera (1900-1979)*. Lleida: Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà. Pagès Editors SL, 2006. 117 p.

RIPOLL I BORRELL, Xavier (coordinació). *Recull d'imatges de la Vallferrera (1900-1979)*. Sort: Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà. Pagès Editors SL, 2006. 117 p.

PEDROSA I DOMÈNECH, Gràcia. "L'Arxiu de Dosrius". A: *Duos Rios. Publicació de l'Arxiu Històric Municipal de Dosrius*. Núm. 1 (Dosrius, abril 2004), 97-100.

PORTAVELLA, Jesús. *Els carrers de Barcelona: Vallvidrera, Les Planes*. Barcelona: Arxiu Municipal, 2006. 157 p. (Memòria de Barcelona)

Programa de Consulta de les Actes de la Junta de Museus: 1891-1981 [enregistrament vídeo] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2005. 1 disc òptic (DVD).

Protocol de les Festes Majors de Reus. Actualització 2006. Reus: Arxiu Municipal, 2006, 141 p. (Publicacions de l'Arxiu Municipal de Reus, 11).

ARXIUS. Butlletí de la Subdirecció general d'Arxius. Número 47, estiu 2006.

Edita: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Redacció: Subdirecció general d'Arxius, carrer Portaferriassa, 1 -Palau Moja-, 08002 Barcelona
A/e: arxius.cultura@gencat.net - <http://cultura.gencat.net/arxius>

Direcció i secretaria: Subdirecció general d'Arxius. Àrea de Coordinació general d'Arxius.
Secció de Projectes i Protecció del Patrimoni Documental

Consell de redacció: R. Alberch i Fugueras, F. Balada i Bosch, L. Cermenó i Martorell,
M. Corominas i Noguera, M. Font i Vinyes, R. Ibarra i Ollé, A. Magrinyà i Rull, B. Martínez i Raduà,

X. Pedrals i Costa, R. Planes i Albets, P. Puig i Ustrell, J. Serchs i Serra, A. Villarro i Boix.

Disseny gràfic: America Sanchez i Albert Planas / Tipografia: PMN Caecilia.

Impressió: Printing Sùria, SL. / Tiratge: 2.500 exemplars

Dipòsit legal: B-17.466-93 / ISSN: 1133-3774